ΟΔ. ΛΑΜΨΙΔΟΥ δ. φ.

ΤΡΕΙΣ ΠΑΡΑΛΛΑΓΑΙ ΨΥΧΩΦΕΛΟΥΣ ΔΙΗΓΗΣΕΩΣ

Εἶναι γνωστὸν πόσον πολλάκις μέγας εἶναι ὁ καταβαλλόμενος ὑπὸ τῶν ἐρευνητῶν κόπος διὰ τὴν ἀνίχνευσιν καὶ ἀνεύρεσιν τῶν ὑφ' ἑνὸς συγγραφέως χρησιμοποιηθεισῶν πηγῶν, ὅτε ἰδίᾳ ὁ συγγραφεὺς οὗτος δὲν ἀναφέρει ὀνομαστὶ τὴν χρησιμοποιηθεῖσαν πηγὴν καὶ ἔτι περισσότερον, ὅτε οὗτος τὴν πηγὴν ταύτην μεταβάλλει κατὰ τὸ εἰκὸς καὶ μόνον μετὰ ταῦτα περιλαμβάνει εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἔργον.

Τοῦτο βεβαίως δύναται νὰ παρατηρηθῇ οὐχὶ μόνον εἰς ἔργα ἀρχαίων συγγραφέων ἢ καὶ Βυζαντινῶν, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ εἰς ἔργα συγγραφέων τῆς μεταβυζαντινῆς περιόδου.

Ἓν τοιοῦτον παράδειγμα θὰ ἀναγράψωμεν κατωτέρω, τὸ ὁποῖον καθίσταται περισσότερον ἐνδιαφέρον, διότι συνδέεται πρὸς τρεῖς συγγραφεῖς, οἱ ὁποῖοι ἀπέχουν χρονικῶς ὁ εἷς τοῦ ἄλλου οὐχὶ ὑπερβολικῶς, ἐκτεινομένου τοῦ χρόνου ἀκμῆς τῶν τριῶν τούτων συγγραφέων εἰς διάστημα τριῶν περίπου αἰώνων.

Εἷς ἓν ἔργον τοῦ **Κωνσταντίνου Δαπόντε** [1], ἐκδοθὲν τὸ 1766 ἐν Λειψίᾳ ὑπὸ τὸν τίτλον «Καθρέπτης Γυναικῶν», καὶ εἰς τὸ 2ον βιβλίον, σελ. 95—97, ὁ συγγραφεὺς διηγούμενος τὴν ἱστορίαν τοῦ Σαμψὼν παρεμβάλλει τὴν ἀφήγησιν κειμένου ὑπὸ τὸν τίτλον: «Περὶ τῆς τυφλωθείσης παρθένου». Οἱ στίχοι ἔχουν ὡς ἑξῆς [2]:

«Ἕνας μεγάλος ἄρχοντας ἀγάπησε μιὰ νέαν,
Ἀπὸ ταῖς μοναστηριακαῖς, τουτέστι καλογραίαν.
Πολλάκις τῆς ἐμήνυσε νὰ στέρξῃ νὰ θελήσῃ,
Ἡ καλογριὰ δὲν ἔστερξε, δὲν εἶχε τὸν ψηφίσῃ.

---

1) Περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Κ. Δαπόντε ἰδὲ *Δ. Πασχάλη*, Καισάριος Δαπόντες (1714—1784), Θεολογία 13 (1935) σελ. 224—250 καὶ *Ν. Βέη*, Σεισμολογικὰ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Κ. Δαπόντε, Τριακονταπενταετηρὶς τοῦ καθηγητοῦ Ν. Κρητικοῦ (1907—1942), 1944, Μέρος 2ον, Ἐπιστημονικαὶ πραγματεῖαι **XXIV**, σελ. 243—275. Τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ Κ. Δαπόντε ἐρευνᾷ ἀπό τινος χρόνου ὁ κ. *Εὐθ. Σουλογιάννης*, ὅστις θὰ δημοσιεύσῃ καὶ ἐκτενῆ περὶ τοῦ θέματος τούτου πραγματείαν. Ὁ αὐτὸς ἐρευνητὴς ἐν τῷ περιοδικῷ «Παρνασσός», Ἰούλιος—Σεπτέμβριος 1967, ἐδημοσίευσε μελέτημα ὑπὸ τὸν τίτλον «Καισαρίου Δαπόντε, Κανὼν περιεκτικὸς πολλῶν ἐξαιρέτων πραγμάτων», τὸ ὁποῖον μερικῶς ὑπῆρξε καὶ θέμα τῆς ἀνακοινώσεως αὐτοῦ εἰς τὸ 13ον Διεθνὲς Συνέδριον τῶν Βυζαντινολόγων τῆς Ὀξφόρδης τὸ 1966.

2) Τοὺς στίχους τούτους ὡς καὶ τὰ ἐν ταῖς μετὰ ταῦτα σελίσι ἀναδημοσιευόμενα κείμενα παρουσιάζομεν ὡς ἔχουν ἐν τῇ δηλουμένῃ ἐκδόσει μεταβάλλοντες μόνον εἰς ἐλάχιστα σημεῖα τὴν ὀρθογραφίαν ἢ καὶ τὴν στίξιν.

Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ἐκίνησεν ἀτός του,
Καὶ εἰς τὸ μοναστήριον ἐπῆγε μοναχός του.
Ἐμπαίνει μέσα μὲ θυμόν, καὶ στανικῶς βιάζει,
Καὶ ἀπτὸ μοναστήριον ἔξω αὐτὴν εὐγάζει.
Γιὰ νὰ τὴν πάρῃ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ παλάτιόν του,
Νὰ κάμῃ τὸ ποθούμενον, νὰ παύσῃ τὸν καϊμόν του.
Βλέπουσα δὲ ἡ καλογριὰ τὸ πῶς δὲν τὴν ἀφίνει,
Ἀλλ' οὔτε εἰς τὰ λόγια τῆς ἡγουμένης κλίνει,
Παρακαλῶ σε, λέγει του, εἰπέ με τὴν αἰτίαν,
Ὁποῦ μ' ἀγάπησες πολλὰ καὶ κάνεις τόσην βίαν.
Καὶ θέλεις περισσότερον ἀπὸ ταῖς ἄλλαις μένα,
Ὁποῦναι εὐμορφώτεραις πολλὰ βεβαιωμένα;
Ἐκεῖνος ἀπεκρίθηκεν, ὀρέγομαι μεγάλως,
Τὰ μάτια σου τὰ εὔμορφα, ὄντας γεμάτα κάλλος.
Εἶπεν εὐθὺς ἡ καλογριά, ἐπειδὴ τὰ μάτιά μου,
Τόσον πολλὰ τ' ἀγάπησες, ὡς λέγεις ἄρχοντά μου,
Μετὰ χαρᾶς ἡ δούλη σου ἐγὼ νὰ σὲ ἀφήσω,
Νὰ τὰ χορτάσῃς ὡς ποθεῖς, νὰ σὲ εὐχαριστήσω.
Παρακαλῶ σε μοναχὰ πρῶτα νὰ μὲ ἀφήσῃς,
Νὰ πάγω στὸ κελλίον μου νὰ μὴ με ἐμποδίσῃς.
Διὰ νὰ μάσω μερικὰ ῥοῦχα μου καὶ γυρίζω,
Εὐθὺς τῆς ὥρας ἔρχομαι, δὲν σὲ ἀργοπορίζω.
Τὴν ἄφηκεν ὁ ἄρχοντας, ἐτούτη καὶ πηγαίνει,
Τρεχάτη στὸ κελλίον της, ἀνοίγει καὶ ἐμπαίνει.
Καὶ εὔγαλε τὰ μάτια της, κάμνουσα πρῶτα μίαν,
Ἐγκάρδιόν της προσευχὴν πρὸς τὴν ὑπεραγίαν.
Καὶ εὔγαλε τὰ μάτια της, ὁποῦ ἐγὼ τρομάζω,
Μόνον νὰ τὸ συλλογισθῶ, καὶ ἀπορῶ, θαυμάζω.
Καὶ εὔγαλε τὰ μάτια της, νέα ὡσὰν κ' ἐκείνη,
Ποῦ πλέον ἔμεινε Σαμψών; πῶς νὰ μὴν ὑπομείνῃ;
Καὶ εὔγαλε τὰ μάτια της ἀτή της καὶ τὰ δύο,
Ἀκοῦς τόλμην ἐν σώματι, νέῳ καὶ γυναικείῳ;
Τὰ εὔγαλε τὰ ἔβαλε μέσα εἰς ἕν' ἀγγεῖον,
Καὶ τάστειλε τὸν ἐραστὴν δῶρον πολλὰ οἰκεῖον.
Καὶ νάσου τὸν ἐμήνυσε τὰ πολληγαπημένα,
Λάβε καὶ κάμε εἰς αὐτὰ τὸ ἀρεστὸν σ' ἐσένα.
Δὲν προτιμῶ ἐγὼ αὐτὸ τὸ φῶς τῶν αἰσθητῶν μου,
Ἀπ' τὸ φῶς τῶν ὀμματιῶν κείνων τῶν νοητῶν μου.
Προκρίνω νὰ ζημιωθῶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου,
Καὶ νὰ μὴ χάσω τὸ χρυσοῦν φῶς τὸ παρθενικόν μου.
Κόσμον δὲν θέλω νὰ θωρῶ τόσον πολλὰ ἀχρεῖον,
Πλῆθος ἀρχόντων ἔχωντας τόσον πολλὰ ἀθλίων.

Καὶ νάσου ἄρχοντα αὐτὰ τὰ πολληγαπημένα,
Λάβε καὶ χαίρου μετ' αὐτά, καὶ ἄφησαι ἐμένα.
Ἐπάγωσεν ὁ ἄρχοντας, ἐχάθη ἐνεκρώθη,
Τοῦτο τὸ πρᾶγμα νὰ ἰδῇ, καὶ ὅλος ἠλλοιώθη.
Κ' εὐθὺς εὐθὺς μετανοεῖ, πάραυτα παραιτεῖται,
Πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ τιμήν, ὅλα τὰ ἀπαρνεῖται.
Καὶ εἰς τὸ μοναστήριον τρέχει καὶ ὑπαγαίνει,
Καὶ γίνεται καλόγηρος, κἐκεῖ μέσα πεθαίνει.
Ἡ δὲ ἁγία καλογριὰ ἀπὸ τὴν παναγίαν,
Πάλιν τὸ φῶς της ἔλαβε, πιστῶν τὴν σωτηρίαν.»

Τὰ περιεχόμενα εἰς τοὺς στίχους τούτους στοιχεῖα ἐμφαίνουν ὅτι εὑρισκόμεθα πρὸ κειμένου ψυχωφελοῦς διηγήσεως. Ἀλλὰ ποῖον τοῦτο; Δυστυχῶς ὁ Δαπόντες δὲν χορηγεῖ εἰς ἡμᾶς σημεῖα, τὰ ὁποῖα θὰ διευκόλυνον τὸν ἐρευνητὴν διὰ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ προτύπου κειμένου. Δὲν δίδει οὔτε ὄνομα μοναχῆς οὔτε ὄνομα χώρας καὶ μονῆς οὔτε καὶ ὀνομάζει τὸν ἀναφερόμενον ἄρχοντα. Αἱ προσπάθειαι ἐν τούτοις διὰ τὴν ἀνίχνευσιν τῆς πηγῆς τοῦ Δαπόντε δὲν μένουν ἄνευ ἀποτελέσματος καὶ ἐπιτυχίας τινός.

Πράγματι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1641 ἐκυκλοφορήθη εἰς πολλὰς ἐκδόσεις καὶ ἀνεγνώσθη μετ' ἐπιτάσεως ἔργον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην ἐλήφθη ὡς πρότυπον διὰ τὴν διήγησιν τοῦ Δαπόντε. Εἶναι τὸ περίφημον βιβλίον τοῦ **Ἀγαπίου Λάνδου** «Ἁμαρτωλῶν Σωτηρία» [1].

Τῷ ὄντι ἐκεῖ ὑπὸ τὸν τίτλον «Θ α ῦ μ α ΙΒ'» ἀναγινώσκομεν τὸ κατωτέρω κείμενον:

(Σελ. 281) «Περὶ τῆς ἐξορυξάσης τοὺς ὀφθαλμούς, ἵνα σωφροσύνην καὶ παρθενίαν φυλάξῃ.
Εἰς τὰς ἀρχάς, ὁποῦ ἐδέχθη τὴν Πίστιν τοῦ Χριστοῦ ἡ Βρετανία, ἦσαν εἰς αὐτὴν περίσσα εὐλαβεῖς καὶ ἐνάρετοι ἄνθρωποι, καὶ πολλοὶ πλούσιοι δὲν ὑπάνδρευαν τὰς θυγατέρας αὐτῶν, ἀλλὰ ἐξωδίαζαν πλοῦτον πολύν, καὶ ἔκτιζαν Μοναστήρια, καὶ ἔβαναν αὐτὰς ἐκεῖ, καὶ ἐμόναζαν. Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἦτόν τις Ἄρχων φιλάρετος, καὶ εἶχε μίαν θυγατέρα ἐτῶν ιβ'. Μαρίαν ὀνόματι, περίσσα ὡραίαν, καὶ θέλωντας νὰ τὴν κάμῃ καλογραίαν, τὴν ἠρώτησε, διὰ νὰ ἰδῇ καὶ αὐτῆς τὴν γνώμην, καὶ λέγει της· Ἐπεθύμουν νὰ εἶχα καὶ ἄλλο παιδὶ νὰ τὸ βάλω εἰς Μοναστήριον μὲ τὸ ἡμισύ μου πρᾶγμα, νὰ τὸ ἀφιερώσω τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ καὶ τὸ ἄλλο νὰ ὑπανδρεύσω· ἀμὴ ἐπειδὴ ἔχω μόνον ἐσένα, λυποῦμαι, καὶ δὲν ἠξεύρω τὶ νὰ κάμω ἀπὸ τὰ δύω· ὅμως ἐμένα φαίνεται κάλλιον τὸ

1) Περὶ τοῦ Ἀγαπίου ἰδὲ ἐν Dictionnaire d' Histoire et de Géographie ecclésiastiques, 1ος τόμος (1912) 895—897, ἄρθρον τοῦ *Σ. Πετρίδου* ὡς καὶ ἄρθρον δημοσιευθὲν ὑπὸ **L. Petit,** ὑπὸ τὸν τίτλον Le moine Agapios Landos εἰς τὸ περιοδικὸν Échos d' Orient, 3 (1889—1890) σελ. 278—281. Ἐνταῦθα ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἔκδοσιν ἐν Βενετίᾳ, τὸ 1875, τοῦ ἔργου «*Ἁμαρτωλῶν Σωτηρία*,» σελ. 281—284.

κάλλος αὐτό, ὁποῦ σοῦ ἔδωσεν ὁ πανάγαθος Κύριος, νὰ τὸ ἀφιερώσω ἐκείνου, πάρεξ νὰ τὸ φθείρῃ τὶς ἄνθρωπος· καὶ ἐὰν κάμῃς ταύτην μου τὴν βουλήν, (σελ. 282) θέλεις τιμηθῇ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον, καὶ εἰς Οὐρανοὺς παρὰ τῷ Θεῷ. Λέγει του ἡ Κόρη· Φρόνημα τὸ ἔκρινες Πάτερ, ὅτι προτιμῶ καὶ ἐγὼ νὰ λάβω τὸν Σωτῆρα νυμφίον μου, παρὰ τὸν τρανήτερον Ἄρχοντα. Τότε τὴν ηὐχήθηκεν ὁλοψύχως, καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν τὴν ἔβαλεν εἰς ἕνα Παρθενῶνα, ὁποῦ ἦσαν καὶ ἄλλαις Καλογραῖες, καὶ δαπανήσας πάντα τὸν βίον του, ᾠκοδόμησε Μοναστήριον, καὶ ἐκεῖ ἐμόναζε μὲ ταῖς ἄλλαις ἐνάρετα. Ἔβανον δὲ καὶ ἕτεροι Ἄρχοντες τὰς θυγατέρας αὐτῶν καὶ ἐσταματοῦσαν ἐκεῖ, ἕως νὰ ἔλθουν εἰς ἡλικίαν νόμιμον, καὶ τότε τὰς ἐρωτοῦσαν, τὶ ἐπροκρίνασι· καὶ ἄλλαις ὡρέγοντο τὴν τάξιν, καὶ ἐκουρεύοντο, ἄλλαις πάλιν ἀνευλαβεῖς ὑπανδρεύοντο. Τότε ἦτον εἷς Ἡγεμών, ὁποῦ ὥριζε τὴν Χώραν, Ῥικάρδιος ὀνόματι, ἄσωτος πολλὰ εἰς τὴν πολιτείαν καὶ ἀκρατής, ὅστις εἶχε μίαν θυγατέρα ὀρφανὴν ἀπὸ τὴν μητέρα, τὴν ὁποίαν ἔβαλε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ῥηθὲν Μοναστήριον. Ἡ Ἡγουμένη τὴν ὑπεδέχθη μετὰ χαρᾶς, καὶ διὰ νὰ τιμήσῃ τὸν Ἡγεμόνα, ἐπρόσταξε καὶ ἦλθον πᾶσαι αἱ Ἀδελφαὶ νὰ τὸν χαιρετήσουν. Ἀνάμεσον εἰς ταῖς ἄλλαις ἦτον καὶ ἡ ἄνωθεν Μαρία, ἥτις βλέπουσα τὴν στολὴν τοῦ Ἡγεμόνος, ἔλεγεν εἰς τὸν νοῦν· Ἄραγε, Κύριέ μου, νὰ ἔχῃ καὶ εἰς τὴν Βασιλείαν σου τοσαύτην δόξαν οὗτος ὁ ἄνθρωπος; Ἐκεῖνος δὲ ὡς τὴν εἶδε, πῶς τὸν ἐκύτταξεν ἐτρώθη τὴν καρδίαν ἀπὸ τὸ κάλλος της, νομίζωντας ὅτι καὶ αὐτὴ μὲ τοιαύτην γνώμην τὸν ἔβλεπεν. Ἔλαβεν οὖν πληγὴν ἔρωτος ἀνιάτρευτον, καὶ τότε μὲν δὲν ἔδειξεν εἰς τὸ φανερὸν διὰ ταῖς ἄλλαις τὴν γνώμην του· ἀμὴ ἀφόντις ὑπῆγεν εἰς τὸ παλάτιον, ἐμήνυσε τῆς Ἡγουμένης νὰ τοῦ στείλῃ τὴν Μαρίαν τὸ βράδυ, καὶ ἠξεύρει ὅτι καὶ αὐτὴ ὁμοίως τὸν ἀγαπᾷ. Ἡ δὲ Ἡγουμένη ἐλυπήθη κατὰ πολλά, καὶ μηνᾷ του νὰ μὴ κάμῃ τοῦ Μοναστηρίου τόσην αἰσχύνην, καὶ ὅτι ὡς αὐθέντης τῆς Πόλεως ἔπρεπεν, ἐὰν ἤθελεν ἀκούσει πῶς ἄλλος θέλει νὰ πράξῃ τοιοῦτον ἄτοπον ἔργον, νὰ τὸν παιδεύσῃ ἐκεῖνος, καὶ πολλὰ ἕτερα θεάρεστα λόγια τοῦ ἐμήνυσεν· ἀλλ' αὐτὸς οὐδὲ ποσῶς τὰ ἐσυλλογίσθη, ὡς ἐσκοτισμένος ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, καὶ μηνᾷ της δεύτερον χωρὶς ἄλλο νὰ τοῦ τὴν στείλῃ, ὅτι ὀρέγεται τοὺς ὀφθαλμούς της πολλά, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐπλήγωσαν εἰς τὴν καρδίαν ὅταν τὸν ἐκύτταξαν, καὶ νὰ τὴν πέμψῃ ἐξ ἀποφάσεως, ἢ ὑπάγει μοναχός του νὰ τὴν πάρῃ βιαίως νὰ κάμῃ μεγάλην αἰσχύνην τῆς Ἡγουμένης, καὶ ζημίαν τοῦ Μοναστηρίου ἀνείκαστον. Εἰς τὸ μέσον τοῦτο, πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ τὸ δεύτερον μήνυμα, ἠρώτησε τὴν κόρην ἡ Ἡγουμένη, καὶ λέγει της· Ὁ πατήρ σου σὲ ἀφιέρωσεν ἐδῶ τῷ Θεῷ, καὶ τῇ Ἀειπαρθένῳ αὐτοῦ Μητρί, μὲ ὅλον τὸν πλοῦτόν του, καὶ ἀπέθανε μὲ χαρὰν πολλήν, βλέπων ὅτι ἐπρόκοπτες εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, καὶ κατόπι μου ἄλλη δὲν γίνεται Ἡγουμένη, μόνον ἐσύ, διὰ τὴν ἀρετήν, καὶ τὸν πλοῦτόν σου. Θαυμάζω λοιπόν, πῶς

ἔκαμες ἐκεῖνο τὸ σφάλμα νὰ κυττάξῃς τὸν Ἡγεμόνα, ὅστις μοῦ ἐμήνυσε νὰ σὲ στείλω, καὶ δὲν ἠξεύρω τὶ νὰ γενοῦμεν. Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο· Μήτηρ μου, μὲ ἄλλον λογισμὸν τὸν ἐκύτταξα ἐγώ, ἀμὴ ἐκείνου ἡ γνώμη ἦτον πεπονηρευμένη, καὶ τὸ ἔβαλεν εἰς τὸ κακόν. Ὅταν οὖν ξαναστείλῃ ἄνθρωπον, ἄφες νὰ δώσω ἐγὼ τὴν ἀπόκρισιν, νὰ γνωρίσῃς πόσον πόθον ἔχω νὰ φυλάγω τὴν παρθενίαν μου. Λέγει της ἡ Ἡγουμένη· Βλέπε, μὴν εἰπῇς λόγον σκληρόν, νὰ μὴ θυμωθῇ νὰ χαλάσῃ τὸ Μοναστήριον. Ἡ δὲ εἶπεν· Ὑπάγω εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νὰ παρακαλέσω τὴν Δέσποιναν, νὰ μὲ φωτίσῃ νὰ δώσω τὴν πρέπουσαν ἀπόκρισιν· καὶ αὐτὴ ἡ Ἀειπάρθενος θέλει φυλάξει ἐμέ, καὶ τὸ Μοναστήριον. Ἔδραμεν οὖν εἰς τὴν ἄνωθεν βοήθειαν, καὶ ἐδέετο μετὰ δακρύων ἐνώπιον τῆς Εἰκόνος τῆς Θεομήτορος, νὰ τὴν λυτρώσῃ ἀπὸ τὸν μολυσμὸν τῆς σαρκός. Μὲ τὴν ὥραν ἔφθασεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ λέγει τῆς Ἡγουμένης τὸ ἄνωθεν. Ἡ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἐγὼ δὲν πρέπει νὰ στείλω τινὰ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἀμὴ εἰπέ της, καὶ ἐὰν θέλῃ, ἂς σοῦ ἀκολουθήσῃ. Ὑπήγασιν οὖν εἰς τὸν Ναόν, καὶ λέγει της ὁ ἀπεσταλμένος, Κυρία μου, ὁ αὐθέντης μας εἶδε τὸ κάλλος σου, καὶ ἐπληγώθη τόσον εἰς τὴν καρδίαν ἀπὸ τὴν ὅρασιν τῶν γλυκυτάτων ὀμμάτων σου, ὁποῦ δὲν εὑρίσκει ἄλλην θε (σελ. 283) ραπείαν, ἐὰν δὲν ἔλθῃς νὰ σὲ ἰδῇ· ἐλθὲ λοιπὸν ἑκουσίως, νὰ σὲ κάμῃ ὁμόζυγόν του, νὰ τιμηθῇς πολλά, καὶ νὰ δοξασθῇς εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον· εἰ δὲ καὶ δὲν ἔλθῃς θελῃματική, σὲ πέρνει βιαίως, νὰ καταισχυνθῇς εἰς ὅλην τὴν Βρετανίαν. Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο· Ὕπαγε παρέξω τῆς Ἐκκλησίας, καρτέρησον καὶ εἰς ὀλίγην ὥραν νὰ σοῦ δώσω ἐκεῖνο, ὁποῦ ποθεῖ ὁ αὐθέντης σου. Ὁ δὲ ἐξῆλθε χαρούμενος, νομίζωντας ὅτι ἐσυγκατέβη εἰς τὴν γνώμην τοῦ Ἄρχοντος. Ὁμοίως καὶ ἡ Ἡγουμένη ἐνόμισε πῶς νὰ ἐνικήθη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ κατὰ πολλὰ ἐλυπήθη. Ἡ δὲ εὐλαβὴς νύμφη τοῦ Χριστοῦ πορευθεῖσα, ἔστη ἔμπροσθεν τῆς Ὑπεραγίας, λέγουσα ταῦτα μετὰ δακρύων· Δέσποινά μου, καλόν μου ἦτον νὰ ἔχω τοὺς ὀφθαλμούς, νὰ βλέπω τὴν ἁγίαν Εἰκόνα σου, ἀμὴ ἐπειδὴ αὐτοὶ μὲ ἐμπόδισαν ὁρῶντες τὸν μιαρόν, κάλλιον νὰ τοὺς εὐγάλω, πάρεξ νὰ μολύνω τὴν παρθενίαν μου, καὶ τὴν χάριν σου θέλω βλέπει μὲ τῆς ψυχῆς τὰ ὄμματα. Συγχώρησόν μοι, δέομαί σου, Κυρία μου, καὶ μὴ εἰς ἁμαρτίαν μοι λογισθῇ ἡ ἐγχείρησις αὕτη, ὅτι ἐξ ἀνάγκης γίνεται· καὶ γὰρ δύο κακῶν προκειμένων, τὸ μὴ χεῖρον βέλτιστον. Ταῦτα λέγουσα (ὦ τῆς ἀνδρείας καὶ γενναιότητος) εὐγάνει ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ ἕνα μαχαίριον, καὶ τοὺς ἔβαλεν εἰς ἕνα ἀγγεῖον. Ἔπειτα ἐφώνησε τὸν ἄνθρωπον, καὶ τοῦ εἶπεν· Ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ ὄμματα ἔπταισαν τοῦ αὐθεντός σου, καὶ τὸν ἐπλήγωσαν, ἰδοὺ δικαίως τὰ ἐτιμώρησα· καὶ ἐὰν αὐτά, καθὼς εἶπες, δύνανται νὰ τὸν θεραπεύσουν, ὕπαγε, δός του τα, ἵνα λάβῃ ἐξ αὐτῶν πᾶσαν εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν. Ὁ δὲ ἔντρομος ἐπῆρε τὰ ὄμματα, καὶ τὰ ὑπῆγε τοῦ Ἡγεμόνος, λέγων αὐτῷ καὶ τὰ ἄνωθεν λόγια· ὅστις ἐξέστη ἰδὼν αὐτά, καὶ ἠλλοιώθη θείαν ἀλλοίωσιν, θαυμάσας τὴν ἀρε-

τὴν τῆς γενναίας κόρης. Μετάβαλε τήν σαρκικὴν ἀγάπην εἰς εὐλάβειαν Πνεύματος, ἔκλαυσε πικρῶς, ἐμίσησεν ἐκ καρδίας τὰς ἀνομίας του, καὶ κατανυγεὶς τὴν ψυχήν, ὑπῆγε τὰ ὄμματα εἰς τὸ Μοναστήριον, καὶ τὰ ἔθεσεν ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Εἰκόνος τῆς Θεομήτορος, καὶ εἶδε τὴν τυφλὴν ἐκεῖ πλησίον νὰ στέκεται. Καὶ συνάξας πᾶσαν τὴν Ἀδελφότητα, εἶπεν αὐταῖς· Πέσετε ὅλαι εἰς προσευχὴν μετὰ δακρύων δεόμεναι τοῦ παντοδυνάμου Δεσπότου Χριστοῦ, καὶ τῆς Ὑπεραγίας καὶ Ἀειπαρθένου Μητρὸς αὐτοῦ, νὰ κάμουσιν ἔλεος εἰς τὴν εὐλογημένην αὐτὴν Ἀδελφήν, νὰ τὴν θεραπεύσουσι, καὶ ἐὰν ἔχωμεν θερμότητα Πίστεως, ὑπακούει ὁ Δεσπότης, μόνον μὴ διακριθῇ εἰς τὴν καρδίαν σας, οὔτε ποσῶς ἀμφιβάλλετε. Τὰ γὰρ ἀδύνατα παρ' ἡμῖν δυνατὰ ἐστὶ παρὰ τῷ Θεῷ τῷ ποιοῦντι τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτόν· καὶ παρακαλῶ σας, μὴ τολμήσῃ καμμία νὰ ἐγερθῇ ἀπὸ τὴν γῆν, ἕως νὰ τελειώσω τὴν δέησίν μου κἀγὼ ὁ ἀνάξιος. Οὕτως εἰπών, ἔβαλε στάκτην εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ πεσὼν εἰς τὴν γῆν, κατὰ πρόσωπον ἀσκεπὴς μὲ πολλὴν ταπείνωσιν, ἐδέετο μετὰ πολλῶν δακρύων, καὶ ὀδυρμῶν· Κυρία καὶ Δέσποινα τῶν Ἀγγέλων, Μήτηρ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, καλὰ καὶ δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ βλέπω τὴν ἁγίαν Εἰκόνα σου, οὔτε νὰ ἀνοίξω τὸ παμμίαρον στόμα μου νὰ σὲ παρακαλέσω, ὅτι δὲν ἀφῆκα τινὰ ἁμάρτημα, ὁποῦ δὲν ἐτέλεσα, καὶ ἐμόλυνα τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμά μου, καὶ ὅλην τὴν γῆν· ὅμως ἐπειδὴ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσαρκώθη διὰ τοὺς ἁμαρτωλούς, καὶ δὲν ἐσυχάθη πόρνας καὶ λῃστάς, καὶ τελώνας, ἀλλὰ προσεδέχετο πάντας, περιπατῶν εἰς τὸν κόσμον σωματικῶς, καὶ εἰς τὴν θείαν αὐτοῦ ἀφ' ἡμῶν Ἀνάληψιν, σὲ ἀφῆκε Μεσίτριαν τῶν ἁμαρτωλῶν· Ἐσένα δίδω καὶ ἐγὼ ἐγγυήτριαν, Δέσποινά μου πρὸς τὸν Υἱόν σου τὸν εὔσπλαγχνον, νὰ ἐπιστρέψω ἀπὸ τὴν πονηρὰν ὁδὸν τῶν ἀνομιῶν, καὶ διὰ μετανοίας νὰ ἀποπλύνω τὸν βόρβορον τῆς ψυχῆς μου, μόνον νὰ ἐπακούσῃ ἡ χάρις σου τῶν προσευχῶν τῆς Ἁγίας Καθηγουμένης, καὶ πάσης τῆς ἱερᾶς Ἀδελφότητος, νὰ δώσῃς πάλιν τὰ ὄμματα αὐτῆς τῆς ἁγίας δούλης σου, ὁποῦ ἐγὼ ὁ ἀσύνετος ἤμουν αἰτία καὶ τὰ ἔκβαλε. Καὶ οὕτως αὐτὴ μὲν νὰ λυτρωθῇ τῆς σωματικῆς ἀβλεψίας, καὶ λαβοῦσα τὸ παμπόθητον φῶς, νὰ ὑπηρετᾷ τὸν ναόν σου, ὡς πρότερον· ἐγὼ δὲ ὁ ἀνάξιος δοῦλός (σελ. 284) σου νὰ λυτρωθῶ τῆς δεινῆς αἰχμαλωσίας τοῦ πονηροῦ, ὁποῦ μὲ σύρνει δεδεμένον ἀοράτως μὲ σιδηρᾶν ἅλυσον. Αὐτὰ καὶ ἕτερα πλείονα ἔλεγε μετὰ δακρύων ὁ Ἡγεμών, καὶ αἱ Μοναχαὶ ὁμοίως ἐδέοντο ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Καὶ ἐπεὶ μετὰ πίστεως ηὔχοντο, καὶ ἡ αἴτησις ἦτον εὔλογος καὶ ἁγία διὰ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην, εἰσηκούσθη αὐτῶν ταχέως ἡ δέησις, καὶ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ Ἑσπερινοῦ ἔλαμψεν ὅλη ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἠκούσθη φωνὴ λέγουσα· Λάβε τὸ φῶς σου μὲ χάριν τοῦ ἐξ ἐμοῦ τεχθέντος. Ἡ Μοναχὴ ἀναβλέψασα, εἶδε τὴν παντοδύναμον Δέσποιναν ἱσταμένην ἔνδον τοῦ Θυσιαστηρίου, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Μεγαλύνω τὸ ὄνομά σου Κυρία μου, καὶ δοξάζω τὴν χάριν

σου. Ὁ δὲ Ἄρχων καὶ πᾶσαι αἱ Ἀδελφαί, ὡς ἤκουσαν τὴν φωνήν, ἠγέρθησαν, ἀμὴ τὴν Παναγίαν δὲν εἴδασιν. Ὅμως ἰδοῦσαι τεθεραπευμένην τὴν πρώην ἀόμματον, ὅλαις ἐδόξασαν τὴν παντοδύναμον Δέσποιναν, καὶ ηὐχαρίστησαν, ἀγρυπνοῦσαι ὅλην τὴν ἐπερχομένην νύκτα. Ἔπειτα ὁ μὲν Ἡγεμὼν ἔδωκεν εἰς τὸ Μοναστήριον δῶρα πάμπολλα, καὶ μεταμεληθεὶς τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν, δὲν ἐμολύνθη πλέον εἰς τοῦτον τὸν κόσμον· τὴν δὲ μοναχὴν διὰ τὴν σωφροσύνην αὐτῆς, πᾶσαι αἱ Ἀδελφαὶ τὴν ἐπροτιμοῦσαν διὰ τὴν ῥηθεῖσαν θαυματουργίαν, καὶ τὴν ἐνάρετον αὐτῆς πολιτείαν. Καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν τῆς Ἡγουμένης, κοινῇ γνώμῃ ἐψήφισαν αὐτήν, ἥτις θεαρέστως ποιμάνασα τὴν ἁγίαν Μονήν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν οὐράνιον βασιλείαν. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὯΙ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμή, καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρί, καὶ τῷ Παναγίῳ καὶ ὁμοουσίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.»

Ὅτι τὸ κείμενον τοῦτο ὑπῆρξε τὸ πρότυπον τῆς διηγήσεως τοῦ Δαπόντε βεβαιώνουν καὶ ὁ ὅμοιος περίπου τίτλος («Περὶ τῆς τυφλωθείσης παρθένου» παρὰ Δαπόντε, «Περὶ τῆς ἐξορυξάσης τοὺς ὀφθαλμούς...» παρὰ Ἀγαπίῳ) καὶ πολλὰ βασικὰ κοινὰ σημεῖα τῆς ὅλης διηγήσεως, ὡς ἡ ἔγκλεισις εἰς μοναστήριον νέας, ὁ ἔρως τοῦ ἄρχοντος πρὸς αὐτήν, ἡ μετὰ φορτικότητος ἀπαίτησις τοῦ ἄρχοντος νὰ λάβῃ τὴν ἠγαπημένην παρ' αὐτῷ, ἡ ἄρνησις τῆς μοναχῆς, ἡ ἐξόρυξις ὑπὸ τῆς μοναχῆς τῶν ὀφθαλμῶν αἰτίων τοῦ ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος ἐκφρασθέντος πάθους, ἡ αἴτησις ἐκ τῶν προτέρων συγγνώμης ὑπὸ τῆς μοναχῆς παρὰ τῆς Θεοτόκου διὰ τὴν μελετωμένην τύφλωσιν, ἡ ἀποστολὴ τῶν ἐξορυχθέντων ὀφθαλμῶν πρὸς τὸν ἡγεμόνα, ἡ κατάπληξις καὶ ἡ μετὰ ταῦτα μετάνοια τοῦ ἄρχοντος, ἡ κουρὰ τοῦ ἄρχοντος, ἡ ἀνάκτησις τῆς ὁράσεως ὑπὸ τῆς μοναχῆς τῇ παρεμβάσει τῆς Θεοτόκου.

Ἀναμφιβόλως ἡ διήγησις τοῦ Ἀγαπίου δίδει καὶ τὸ ὄνομα τῆς μοναχῆς, Μαρία, καὶ τὴν χώραν ἀναφέρει, Βρετανίαν, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος ὀνομάζει, Ῥικάρδιος. Προσέτι τὸ κείμενον τοῦ Ἀγαπίου ἔχει περισσότερον τὴν μορφὴν ἁγιογραφικοῦ κειμένου ἢ ψυχωφελοῦς ἀναγνώσματος [1]. Πάντως ὁ Ἀγάπιος διὰ τὴν ἀφήγησιν ταύτην ἀσφαλῶς εἶχε πρὸ αὐτοῦ κείμενον Δυτικῆς ἁγιογραφικῆς διηγήσεως. Τοῦτο ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἄρχοντος καὶ τῆς χώρας ὡς καὶ ἐκ τῆς πληροφορίας ὅτι ἐν τῇ μονῇ ἐνεκλείοντο μικρὰ κοράσια ἐσωτερικὰ ἐπί τινα ἔτη, ἀσφαλῶς πρὸς μόρφωσιν, καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα, ὅτε εἶχον τὴν κατάλληλον ἡλικίαν, ἀπεφάσιζον ἐλευθέρως ποίαν ὁδὸν ἤθελον νὰ ἀκολουθήσωσι, τὴν ὁδηγοῦσαν εἰς τὸν κόσμον ἢ ἐκείνην τῆς μοναχικῆς τάξεως.

Νομίζομεν ὅτι ὁ Δαπόντες τὸν Ἀγάπιον εἶχεν ὡς πρότυπον καὶ τούτου τὴν

---

1) Τοῦτο ἐμφαίνει ὁ λόγος τοῦ μετανοήσαντος ἄρχοντος πρὸς τὴν ἀδελφότητα.

διήγησιν συνέταμε, ἐκτὸς ἐὰν ἀνέγνωσεν εἴτε κοινὴν πρὸς τὸν Ἀγάπιον πηγὴν εἴτε πηγὴν προελθοῦσαν ἐκ τοῦ κειμένου τοῦ Ἀγαπίου.

Δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν τὸ Δυτικὸν πρότυπον τοῦ Ἀγαπίου, διότι τοῦτο θὰ ἐξήρχετο τοῦ πλαισίου τῆς ἡμετέρας ἐρεύνης, ἥτις ἀλλαχοῦ στρέφει τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῆς. Ἐπεζητήσαμεν ἐν τούτοις νὰ ἀνεύρωμεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀνατολὴν παράλληλον ἁγιογραφικὸν κείμενον. Μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης δὲν ἀνεύρομεν παρόμοιον οὔτε εἰς τὰς Διηγήσεις οὔτε εἰς τοὺς βίους Πατέρων, ἀλλ' οὔτε καὶ μεταξὺ τῶν ἁγίων ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία γνωρίζει ἁγίαν ὀνόματι Μαρίαν, τῆς ὁποίας ὁ βίος θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸ ἀνωτέρω ἐκτεθὲν ἐπεισόδιον [1].

Ἄνευ ἀμφιβολίας δὲν εἶναι εἰσέτι γνωστὰ πάντα τὰ ἁγιογραφικὰ κείμενα καὶ οὕτως εἶναι δυνατὸν ἀνέκδοτον μέχρι τοῦδε κείμενον κάποτε νὰ παρουσιάσῃ καὶ τὴν ἀφήγησιν ταύτην. Τοῦτο ἐνισχύεται ἐξ ἑνὸς κειμένου, μέχρι σήμερον ἀνεκδότου, τοῦ γνωστοῦ Βυζαντινοῦ λογίου *Ἰωάννου τοῦ Εὐγενικοῦ* [2].

Πράγματι εἰς τὸν αὐτόγραφον κώδικα τῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων (Paris. Graecus 2075) καὶ εἰς τὸ φύλλον 190 r—190 v ὁ Ἰωάννης Εὐγενικὸς ἐσημείωσε κείμενον, τὸ ὁποῖον, ὡς ὁ ἴδιος ἐν τῇ ἄνω ᾠᾳ γράφει, παρέλαβεν ἐκ τοῦ Πατερικοῦ. Τὸ κείμενον τοῦτο, κολοβὸν δυστυχῶς [3], διηγεῖται παρομοίαν πρὸς τὰ εἰς τὰς προηγουμένας σελίδας ἀναδημοσιευθέντα κείμενα ἱστορίαν.

Ἰδοὺ τὸ κείμενον :

«Κόρη τις ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατελείφθη ὀρφανὴ ἀπὸ τῶν γονέων αὐτῆς· ἦσαν δὲ οὗτοι φιλόξενοι καὶ φιλομόναχοι. Μετὰ γοῦν τὴν τελευτὴν ἐκείνων βουλομένη ἡ κόρη τὴν γονικὴν ἀρετὴν ζηλῶσαι ἐνεθυμήθη εἰς μοναστήριον εἰσελθεῖν. Πάλιν δὲ λογισαμένη τὴν τοῦ οἴκου καὶ τῶν ἀν-

---

1) Ἰδὲ ἐν **F. Halkin,** Bibliotheca hagiographica graeca, 3η ἔκδοσις (1957), 3ος τόμος, καὶ 2ος τόμος εἰς τὸ ὄνομα «Μαρία». Πιθανῶς τόσον τὸ κείμενον τοῦ Ἀγαπίου ὅσον καὶ τὸ Δυτικὸν πρότυπον τούτου ἦτο δυνατὸν νὰ περιείχετο εἰς ψυχωφελὲς ἀνάγνωσμα περιέχον θαύματα τῆς Παναγίας καὶ νὰ μὴ ἀπετέλει βιογραφίαν ἁγίας μοναχῆς, καίτοι τοῦτο ἐν μέρει προσκρούει εἰς τὸ εὐθὺς μετὰ ταῦτα δημοσιευόμενον κείμενον τοῦ Βυζαντινοῦ λογίου ἐκ τοῦ Πατερικοῦ.

2) Περὶ τοῦ Ἰωάννου Εὐγενικοῦ, ἀκμάσαντος ἐν Βυζαντίῳ καὶ ἐν Πελοποννήσῳ τὰς τελευταίας δεκαετίας τοῦ Βυζαντίου, ἰδὲ ἐν **H. G. Beck,** Kirche und theologische Literatur im byzantinischen Reich, Μόναχον 1959, σελ 758. Περὶ τοῦ αὐτογράφου κώδικος, εἰς τὸν ὁποῖον περιέχεται τὸ κείμενον τοῦτο, ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ συμβουλευθῇ τὴν μελέτην **S. Petridès,** Les oeuvres de Jean Eugenikos ἐν Échos d' Orient 13 (1910), σελ. 111—114 καὶ 276—281. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος καὶ ἡμεῖς ἐδημοσιεύσαμεν ἔργα Ἰωάννου τοῦ Εὐγενικοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων μνημονεύομεν ἀκολουθίαν εἰς τὸν ἅγιον Φιλόσοφον, οὗτινος ἄλλοθεν ἦτο ἄγνωστος ἡ βιογραφία, πλὴν τοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν τῆς 1ης Μαΐου συναξαριακοῦ κειμένου ἐν τῷ Συναξαρίῳ Κωνσταντινουπόλεως.

3) Τὸ κείμενον διακόπτεται, διότι τὸ ἑπόμενον φύλλον περιέχει κείμενον ξένον πρὸς τὸ ἡμέτερον. Πιθανῶς ἐξέπεσε φύλλον τι ἢ ἴσως νὰ ἐβιβλιοδετήθη κακῶς ἐν τῷ κώδικι καὶ νὰ λανθάνῃ εἰσέτι τοὺς ἐρευνητάς.

δραπόδων ἐγκατάλειψιν ἐπελέξατο μᾶλλον πρὸς τὸ τὸν ἴδιον οἶκον μοναστήριον ποιῆσαι καὶ τῷ τρόπῳ τῶν γονέων ἀναπαύειν τοὺς ἐρχομένους. Καὶ δὴ ἐλευθερώσασα τὰ κοράσια, ἦν ἅμα αὐταῖς τῷ Θεῷ σχολάζουσα ἐν πάσῃ σπουδῇ προσευχῇ τε καὶ δεήσει. Ἐξ ἐνεργείας δὲ τοῦ μισοκάλου δαίμονος, τοῦ ἀεὶ φθονοῦντος τῇ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων, νεώτερός τις ἠράσθη αὐτῆς καὶ οὐκ ἀφίστατο τῆς ῥύμης αὐτῆς καὶ τοῦ οἴκου νυκτὸς καὶ ἡμέρας ᾄσμασι διαβολικοῖς καὶ συρίσμασι καὶ αὐλοῖς καὶ τῇ λοιπῇ τοῦ ἐχθροῦ σκαιωρίᾳ πειρώμενος φθεῖραι τὴν σώφρονα. Καὶ ἦν οὐ μετρίως ἡ παρθένος ἐπὶ τούτῳ θλιβομένη. Εἶχε δὲ συνήθειαν ὄρθρου καὶ ἑσπέρας ἀπέρχεσθαι ἐν τοῖς εὐκτηρίοις καὶ προσεύχεσθαι καὶ οὐδὲ ἐν τούτῳ ἀφίστατο αὐτῆς, ἀλλ' ἐπακολουθῶν αὐτῇ λόγους πρὸς ἀπάτην ταύτῃ ὑπέσειεν. Ὅθεν θεασαμένη τὴν τοῦ νέου τοσαύτην μᾶλλον δὲ τοῦ ἐν αὐτῷ ἐνεργοῦντος πνεύματος ἀναίδειαν, ἀπρόϊτον ἑαυτὴν ἐποίησε διὰ τὸ τῆς νεότητος εὐόλισθον. Ἦν δὲ πάνυ ἀδημονοῦσα διὰ τὴν ἐγκοπὴν τῆς ἐν τοῖς μαρτυρίοις προσευχῆς. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν καθημένης αὐτῆς ἐν τῷ ἱσταρίῳ ἤρξατο ἐκεῖνος συρίζειν· καὶ λέγει ἡ παρθένος μιᾷ τῶν κορασίων. Τίς ἐστιν οὗτος; Ἡ δὲ φησίν. Ὁ κατὰ συνήθειαν νεώτερος. Καὶ φησί. Κάτελθε κάλεσον αὐτόν. Ἡ δὲ κατελθοῦσα λέγει αὐτῷ. Ἐλθὲ ὅτι ἡ κυρία καλεῖ σε. Ὁ δὲ προθύμως ἀνήρχετο νομίζων τοῦ ἀσώτου σκοποῦ τετυχηκέναι. Καὶ ὡς ἀνῆλθεν ἐποίησεν αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱστοῦ καθεστῆναι καὶ λέγει αὐτῷ. Διατὶ κῦρ νεώτερε οὕτως θλίβεις τὴν ταπεινήν μου ψυχήν; Ὁ δὲ φησί. Ποθῶ σε, ἀπόλλυμαι. Ἡ δὲ λέγει αὐτῷ. Τί γὰρ ἀγαθὸν ἐν ἐμοὶ ἑώρακας; Καὶ λέγει αὐτός. Τοὺς τερπνοὺς ὀφθαλμούς σου· ὁσάκις γὰρ ἂν ἔλθω καὶ ἴδω τούτους [καὶ] [1] ἔννοιαν λάβω, φλέγομαι. Ὡς δὲ ταῦτα εἶπε λαβοῦσα ἡ θαυμασία ἐκείνη παρθένος τὴν τοῦ ἱστοῦ κερκίδα ἐξώρυξεν ἅμα τοὺς δύο ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, τοιαῦτα λέγουσα, ὅτι μέλη πλάσμα Θεοῦ σκανδαλίζοντα, οὐ βούλομαι ἔχειν. Ἰδὼν δὲ ὁ νεώτερος τὴν ἀπότομον τῆς σωφροσύνης ἐπιχείρησιν τῆς ὄντως παρθένου ἔντρομος γενόμενος παρείθη ὅλος. Ἡ δὲ μακαρία φησὶ πρὸς αὐτόν. Ἰδοὺ τὸ σκάνδαλόν σου, ἀδελφέ, ἀπῆλθεν. Ἄπελθε οὖν καὶ σὺ ἐν μοναστηρίῳ καὶ μετανόησον τῷ Θεῷ ὑπὲρ τῶν προσκαίρων καὶ τῶν προτέρων σου ἁμαρτιῶν, ἵνα μὴ ἀντὶ τῶν ἡδονῶν τῶν προσκαίρων τὴν γέενναν καὶ τὸν ἀτελεύτητον σκώληκα κληρονομήσῃς. Ὁ δέ, ἔργῳ μαθών.»

Τὸ παρατεθὲν κείμενον ἐκ τοῦ Πατερικοῦ καὶ αὐτὸ δὲν ἀναφέρει τὸ ὄνομα τῆς ὁσίας μοναχῆς. Ἐν τούτοις ἡ πηγή, ἐξ ἧς ἐλήφθη ἡ διήγησις, καὶ αὐτὴ αὕτη ἡ ἀφήγησις τοῦ περιστατικοῦ δηλοῦν ὅτι πρόκειται περὶ ἀφηγήσεως ἀναφερομένης εἰς τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνας.

Ἐὰν βεβαίως ἀνευρεθῇ τὸ **Πατερικόν**, ἐξ οὗ ὁ Ἰωάννης Εὐγενικὸς ἀντέ-

1) Λέξις ἐσβεσμένη ἐν τῷ κώδικι.

γραψε, τότε θὰ ὑπάρξῃ ἡ δυνατότης ἐρεύνης ὡς πρὸς τὴν ἐξάρτησιν τοῦ Δυτικοῦ προτύπου τοῦ Ἀγαπίου ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου τοῦ Πατερικοῦ. Πάντως ἡ σύγκρισις τοῦ Βυζαντινοῦ τούτου κειμένου πρὸς τὸ Δυτικὸν πρότυπον θὰ ἀπεδείκνυε κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην μετάφρασιν ἢ παράφρασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ τοιούτου. Τοῦτο πιστεύομεν ὅτι συνέβη, ὡς πιστοποιοῦν αἱ μεταφράσεις αἱ γενόμεναι εἰς τὴν Δύσιν παρομοίων διηγήσεων εἰς τὴν Λατινικὴν ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν προτύπων [1].

Ἐν συμπεράσματι δυνάμεθα νὰ ἀναγράψωμεν ὅτι

1) τὸ κείμενον τοῦ Δαπόντε ἐξαρτᾶται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐξ ἐκείνου τοῦ Ἀγαπίου,

2) τὸ κείμενον τοῦ Ἀγαπίου ἀποδίδει Δυτικὸν πρότυπον,

3) τὸ Δυτικὸν πρότυπον λίαν πιθανῶς προέρχεται ἐκ μεταφράσεως ἢ παραφράσεως εἰς τὴν Λατινικὴν συλλογῆς ψυχωφελῶν διηγήσεων τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς

καὶ 4) τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀποδεικνύει καὶ ἡ δημοσίευσις τοῦ ἀνεκδότου κειμένου, τοῦ ἀντιγραφέντος ἐν τῷ αὐτογράφῳ κώδικι Ἰωάννου τοῦ Εὐγενικοῦ.

---

1) Ἰδὲ περὶ τῶν εἰς Λατινικὴν μεταφράσεων Ἑλληνικῶν ψυχωφελῶν διηγήσεων ἐν **B. Altaner,** Patrologie, 1963[6], σελ. 199—204 καὶ **H. G. Beck**, ἔνθ' ἀν., σελ. 412—413 καὶ **A. Siegmund**, Die Überlieferung der griechischen christlichen Literatur in der lateinischen Kirche bis zum 12. Jahrhundert, Μόναχον 1949 (τοῦτο δὲν ἠδυνήθην νὰ συμβουλευθῶ).